

Хатка з медяника

Божена Нємцова

Жив собі колись один убогий чоловік, і було в нього двоє дітей — Гонзик і Марушка. Він був лісоруб, майже весь час проводив у лісі й через те не міг приділяти дітям достатньо уваги; а коли в дітей померла мати, він одружився вдруге, щоб вони не були сиротами. Але мачуха була лиха жінка, вона не любила ні чоловіка, ні його дітей, і бідоласі було чого на неї нарікати. Нарешті діти так остогидли мачусі, що вона звеліла йому відвести їх туди, звідки б вони не змогли вернутися; марно відмагався чоловік вести в безвість своїх дітей — жінка день і ніч не давала йому спокою, гризла й гризла його. Згнітивши серце, батько одного разу й сказав дітям:

— Візьміть глечики, сьогодні ви підете зі мною до лісу по суниці.

Діти застрибали від радості, схопили глечики й побігли за батьком до лісу. Батько завів їх на велику галяву, всю червону від суниць, і сказав:

— Ну, любі мої, збирайте тут собі суниці, а я піду рубати дерева. Як почуєте удари сокири, то знайте, що це я рубаю.

Діти жадібно кинулися збирати суниці, а батько відійшов на певну відстань, прив'язав до дерева палицю, і палиця, погойдуючись на вітрі, стукала об дерево так, ніби то цюкала сокира.

Коли діти назбирали повні глечики суниць, ще й поласували ними досхочу, вони вирішили піти до батька. Пішли туди, звідки долинали те цюкання, але не знайшли там нікого, тільки батькова палиця висіла на дереві.

— Де ж це подівся наш таточко? Мабуть, пішов додому, а нас покинув,— сказав Гонзик.

— Отаке вигадеш! Він, певне, десь поблизу і неодмінно прийде до нас, тож зачекаймо на нього тут,— переконливо мовила Марушка.

Діти почали чекати, але незабаром їм стало нудно, і вони заходилися їсти суниці з глечиків, а коли глечики спорожніли, знов пішли наповнити їх. Так минув якийсь час. Коли почало вечоріти, стукіт палиці вмовк, і дітей охопив страх. Вони взяли свої глечики і почали знову шукати батька.

— Тату! Вже сонечко сідає, скоро буде ніч, ведіть нас додому! — гукали вони, блукаючи лісом.

Але їм ніхто не відповідав.

— Ми з тобою, Гонзику, заблудилися й нашого татка вже не знайдемо. Доведеться нам тут заночувати,— сказала Марушка, яка була старша й розумніша за братика.

— Але я боюся,— відповів Гонзик.

— Ну, тоді почекай тут унизу, а я вилізу на дерево, може, побачу де-небудь світло, і ми підемо на нього,— заспокоїла його Марушка й, мов білка, подерлася на дерево.

З вершечка дерева вона роздивилася на всі боки й, побачивши вдалині вогник, гукнула Гонзикові, щоб він нічого не боявся. Дівчинка злізла додолу, і вони з братиком

подалися туди, де вона побачила вогник. Незабаром діти вийшли з лісу й опинилися на зеленому лузі. Посеред того лугу стояла гарна хатка, і була вона не проста, а з медяника. Діти підійшли аж під саме віконце, зазираючи досередини й побачили бабу й діда, які сиділи за столом.

— Зажди,— сказав Гонзик,— я вилізу на дах, відламаю шматок медяника, і ми ним гарно поведечереємо.

— А якщо нас застукають? — запитала із страхом Марушка, але Гонзик був уже на даху, ламав медяник і кидав униз сестричці.

Тим часом бабі почулося, що хтось на їхній хатці ламає медяник, і вона послала діда надвір подивитися, чи це справді так.

Вийшов дід із хатки й питає:

— Хто там на моєму даху медяник ламає?

— Ніхто, дідусю, це вітерець,— тоненьким голоском відповіла під вікном Марушка, і дід заспокоївся.

Діти поведечереяли медяником і лягли під вікном спати.

Вранці Гонзик знову виліз на дах, щоб відламати шматок медяника, і баба знов послала діда подивитися, що там за шум. Марушка, як і перше, хотіла відвернути увагу старого, але він побачив її і побіг сказати про неї бабі.

— Мерщій злазь, Гонзику, нам треба тікати, бо буде лихо! — крикнула Марушка братикові, почувши, як баба велить дідові привести до неї дітей — вона їх спече.

Гонзик стрибнув із даху. Марушка схопила його за руку, й вони обоє щодоуху кинулися тікати. Дід погнався за ними, але він був товстенький і неповороткий, через те не зміг їх наздогнати. Та вони все ж таки були б від нього не втекли, якби не жінка, котра полола лан льону.

— Скажіть, тітонько, куди нам тікати? Злий дід із медяникової хатки женеться за нами, хоче спекти нас за те, що ми відламали шматок його даху.

— Біжіть оцією стежечкою в ліс, а я тим часом затримаю діда,— сказала полільниця.

Діти побігли, а за хвилину, важко відсапуючи, надбіг дід.

— Скажи, жінко, чи не бачила ти, як тут бігли діти? — запитав він полільницю.

— Полю льон,— відповіла жінка, вдаючи, що не зрозуміла його.

— Я тебе питаю, чи не бачила ти, як тут бігли діти?

— А коли він досягне, ми його виберемо.

— Жінко, я тебе питаю, чи ти не бачила, як тут бігли діти?

— А коли виберемо, обмолотимо сім'я, а льон намочимо.

— Жінко, невже ти не розумієш, про що я тебе питаю? Я питаю, чи ти не бачила, як тут бігли діти?

— А коли він вимокне, ми його розстелимо, а потім висушимо в печі.

— Ти, мабуть, глуха, жінко, я тебе питаю, чи ти не бачила, як тут бігли діти?

— Ну, а коли він висохне, будемо його терти, а потім чесати.

— Жінко, невже ти не чуєш, про що я тебе питаю? Чи ти не бачила, як тут бігли

діти?

— Еге ж. А коли вичешемо, надінемо на кужелі й почнемо прясти.

— Жінко, яке мені діло до твого льону? Я тебе питаю, чи ти не бачила, як тут бігли діти?

— А коли нарядемо гарної тонкої пряжі, то змотаємо її в повісма.

— Жінко, чи ти справді глуха, чи що, я тебе питаю, чи ти не бачила, як тут бігли діти?

— А коли змотаємо, почнемо ткати гарне тонке полотно.

— Жінко, що мені до твого полотна, я тебе питаю, чи ти не бачила, як тут бігли діти?

— А коли зітчемо, то почнем білити, а коли вибілимо, то покраємо й пошиємо сорочки, сорочечки, спідниці й фартухи.

— Жінко, невже тобі позакладало, що ти не чуєш, про що я тебе питаю? Ти бачила, як тут бігли діти?

— Ага, ви питаєте, що ми з цією одешинкою робитимемо? Ну що, надінемо та й будемо носити.

— Жінко, скажи на милість, ти не бачила дітей?

— А коли одежа порветься, питаєте? Ну, тоді ми це ганчір'я обернемо на трут і битимемо над ним кресалом доти, поки не викрешемо живої іскри. От вогонь цей трут і зжере. Вогонь перейде в дим, дим — у повітря. Оце і все, що я мала вам сказати.

— Жінко, я тебе питав зовсім не про це, я питав, чи не бачила ти, як тут бігли діти?

— Діти? А чому ж ви зразу не сказали? Як не бачити — бачила, вони подались он тією стежечкою через поле, прямо до потічка під вербами. Але ви вже їх не наздоженете, вони пострибали, як ті постільги,— відповіла жінка, показуючи дідові в зовсім протилежний бік.

Дід усе зрозумів, сплюнув із злості й пішов додому. За хвилину жінка теж щезла з поля, а діти щасливо повернулись до батька.